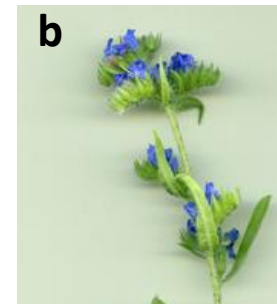

1a Estams inclusos dins la corol·la, que és poc zigomorfa, blava, petita [6-12(15) x 2-4 mm], en general no més de dos cops més llarga que el calze [a]; flors axil·lars o en cimes escorpioides [b]..... [*E. calycinum*](#)

1b Estams normalment \pm exserts; corol·la clarament zigomorfa, blava, vermella o rosada, sovint més grossa (més de dos cops més llarga que el calze) [a]; flors en cimes escorpioides ordinàriament disposades en inflorescència paniculiforme [b]..... [2](#)

2a Corol·la pàl·lida, de color de rosa, blanquinosa, groguenca o blavosa, relativament petita (10-18 x 3-6 mm), amb el tub molt estret (2-3 mm), ± cilíndric..... [*E. italicum*](#)

2b Corol·la d'un blau viu o d'un vermell viu, molt sovint més grossa (12-40 x 5-20 mm), ± progressivament eixamplada des de la base..... [3](#)

3a Fulles basals estretament oblongues, uninervades (rarament amb nervis secundaris poc conspicus) [a]; estams glabres o glabrescents [b]; corol·la relativament petita, mai vermella [c]..... [E. vulgare](#)

3b Fulles basals ovato-oblongues o obovato-oblongues, pinnatinervades [a]; estams pilosos (rarament glabrescents) [b]; corol·la ordinàriament més grossa [c]..... [4](#)

4a Corol·la glabrescent, únicament amb alguns pèls llargs als nervis i al marge, normalment blava o violàcia, gairebé tan ampla com llarga [a]; fulles superiors eixamplades a la base i semiamplexicaules [b]..... [*E. plantagineum*](#)

4b Corol·la ± pubescent, normalment d'un vermell purpuraci viu, més llarga que ampla [a]; fulles superiors atenuades a la base [b]..... [*E. creticum*](#)

